

זבחים טא

עניין: לא נסתלקה האש מעל מזבח הנחשת לבטלה

זהר חדש מדרש הנעלם

שיר השירים דף טב ע"ג

ביאור הגר"א שיר השירים א, יז

דבר אחר: קורות בתינו ארזים וכו'. פירוש, [מפני⁸²⁰] ש'אף ערשנו רעננה' קאי על המשכן שהוא חיבור וזיווג כל העולמות⁸²¹. מפני שהאשה הוא⁸²² לשני דברים. א', לאישות. והב', לעקרת הבית, [לראות ולצפות הליכות ביתה הדברים ביתה⁸²⁷. וזהו ההבדל עצמו שבין המשכן לבתי המקדשות, שבמשכן היה גלוי האישות⁸²⁸, שהיו דבקים תמיד להקב"ה⁸²⁹ ולכן נקרא 'ערשינו', שהוא מקום החיבור, אבל בתי המקדשות לא היה כי אם בערך המפרנסת את ביתה, ולא היה גילוי הדביקות [כמו במשכן⁸³⁰] ⁸³¹, ולכן נקראו בית מקדשות, כמו בית,

מקדשא במקדשא. כד הוה משה במדברא בגין חוביהוין דישראל זוגא דמשה הות מתחברא ביה באחורא הו דכר ונוקבא מתחבראן כחדא כדין והבית בהבנותו זעיר זעיר א). כד עברו ישראל ית ירדגא ומשה אתכניש נטר לה קב"ה ואתקין לה במשכן שילה עד דאשתלימת בני עלמין ואתחברת במלך שלמה והו ע למין אפין באפין ב) כדין אבן שלימה מסע נבנה. מסע דלא הות באתר חד קביע אלא אתעקר ואשתיל וכדין נבנה כדקא יאות. וכל זייגין בישינ וכל רוחין בישינ כדין אתעברו מעלמא ולא שליטו כלל הה"ד [מ"א ו' ז] ומקבות והגרזן כל כלי

עין אליהו

והנראה דתלוי בהפלוגתא (סוף פ' אין עומדין) אם בע"ת עדיף מצדיק גמור או צדיק גמור עדיף. והנה אם נאמר צדיק גמור עדיף, אזי המקדש הוא יותר גדול מהמשכן, שהלא מה שעשו המשכן הוא לכפר על עון העגל. ושלמה כשבנה בית המקדש אז לא חטאו ישראל. א"כ הזוהר חדש דסובר דמקדש גדול במדרגה, סובר כהמ"ד צדיק גמור עדיף. והגר"א אזיל להשיטה דבע"ת עדיף מצדיק גמור, ולכן המשכן שהיה מחמת שחטאו ועשו תשובה, לכן היה גדול במדרגה מהמקדש, דבמקדש היה בחינת צדיק. ובזה ג"כ פליגי, מ"ד דשביבא הוי משדרא, סובר כהגר"א דהמשכן היה במדרגה גדולה ממקדש, ולכן העיקר האש היה במזבח הנחושת שהיה בימי משה, ושביבא היה משדר למזבח של אבנים. ומ"ד אושפיזא סובר כהז"ח דהמקדש היה במדרגה גדולה ממשכן ומחמת שהיה מתחלה האש על מזבח של נחושת לא נעקר ממנו, ולכן היה כמו אושפיזא, פעם אחת היה במזבח נחושת, ופעם אחת היה במזבח של אבנים.

דף טא ע"ב אש שירדה מן השמים בימי משה לא נסתלקה מעל מזבח הנחשת אלא בימי שלמה וכו', ר"נ בר יצחק אמר מאי לא נסתלקה לא נסתלק לבטלה מאי היא רבנן אמרי שביבא הוי משדרא רב פפא אמר אושפיזא הוי נקיט. אולי פליגי בהפלוגתא דלקמן, דהנה בווהר חדש (כשיר) על המקרא, והבית בהבנותו אבן שלימה. מביא הז"ח כד הוי משה במדברא בגין חובהין דישראל זוגא דמשה הוות מתחברא ביה באחורי וכו'. נהיר לה ואתקין לה במשכן שילה עד דאשתלמית בני עלמין ואתחברן למלך שלמה והוה עלמין אפין באפין וכו'. וא"כ סובר הז"ח, במקדש היה חיבור יותר מהמשכן. והגר"א בשיר על המקרא, הנך יפה דודי אף נעים אף ערשנו רעננה קורות בתינו ארזים רהיטנו ברותים, ביאר אף ערשנו, קאי על המשכן שהוא חיבור וזיווג עולמות וכו'. ומסיים זה ההבדל שבין המשכן לבית המקדשות, שבמשכן היה גילוי האישות שהם דבקים תמיד להקב"ה, אבל בתי מקדשות לא היה גילוי הדביקות. וא"כ סובר הגר"א דהמשכן היה גדול במדרגה מהמקדש. וא"כ סותר הגר"א את הזוהר חדש.